

Дощ

Степан Васильченко

(Мініатюра)

Тихо, й нудно, і спека пекельна...

Нікуди вже далі — ось-ось має щось трапитись.

І десь далеко, за темною смугою лісу, обізвався грім.

Легко й радісно зітхнув густий хutorський парк із столітніми дубами, тихо забриніли маленькі шибки в низенькій хаті-землянці, що притулилась, самотня до панського парку. Пішла хвиля, аж засвистіла, по ланах засохлого жита.

Щось насувало грізне.

Потемніло, завітрило, закрутила курява.

Гримнуло ближче, немов звалив хтось на поміст деревину, загуркотіло й покотилось у небі.

Вітер ущух. Між листом зашелестів густий, рівний дощ. А на небі зчинилась гуркотнява: кидало колоддям, ламало, трощило й луною розкочувався гук над хмарами по широких небесних просторах.

А з-під тієї тарахкотні тихо сіявся на прив'яле листя, на присмажені трави й хліба, як із-під каміння у млині борошно на кіш, дрібний, як роса холодний, дощ.

Тихо шуміла трава під бризками, захлинаючись, ковтала воду суха земля, пирскало й плюскотіло віття на дереві.

Вип'яли лани проти хмар широкі груди й зааніміли: сипте, хмари, давайте, до живого промочіть моє жагуче серце...

Хмара сіяла й сіяла,— щедро, не жалуючи.

У землянці коло вікна сиділо трійко дітей — старша дівчинка й двоє малих хлопчиків. У хатині й завжди буває темно: перед віконцями дуби стіною та буйні, високі стебла квіток; а тепер дітям здавалось, що вже вечір і що зараз прийде мати.

Дала їм мати хліба й на сніданок, і на обід. Давно вже й поснідали, і пообідали й, позбиравши ошимки, пополуднали та й знову їсти захотіли. Треба, щоб уже вечір був.

Більшим боязко, а малому байдуже — плаче, просить їсти та маму гукає.

Темно, аж сумно...

І відразу щось розтяло хмару і мовчки нахваляється на когось огняною лозиною.

Тихий задуманий блиск тремтить по темних стінах, на миснику й на іконах.

"Гур-гур..." — торохнуло й покотилось щось над хатою. Дзвенять шибки, посуд на суднику, на воднику у сінях відра.

— Хліба! — тоненько скиглить дитина.

— Цить! — тихо, потайки шепоче йому сестра й пучкою показує у вікно:— Он бозя золотою різкою свариться, каже: ну-ну! ось я тобі дам хліба!

Широко відкриває дитина очиці й затихає.

А кругом знову темно. Тільки дощ сіє й сіє на чийсь лани.

...В напільне вікно почало видніти. Дивуються діти, думали — вже ніч, а воно знову дніє.

І знову синіє небо, а на йому золоте сонце — сипле скрізь гарячими, блискучими бризками. По шляху біжать жвавi струмочки — крутяться, підстрибують, танцюють, весело про щось буркочуть.

Пишається проти сонця гай, увесь у блискучих краплях, як у дорогому намисті. Густішою стіною сплелось жито, що почало вже квітувати — пустило із себе дух свого цвіту.

Поміж його стеблами заясіли волошки, немов посвітилися сині лампадки. Зажаріли голівки горицвіту, загула бджола. Високо під небом кигикнула чайка, блиснула срібним крилом.

Битим шляхом скриплять вози, лунає бадьорий гомін — люди вертаються з базару.

Веселий шлях: з одного боку дуби — як стіна, з другого — лавою буйні хліба. Здіймає чоловік шапку на возі, милується божими розкошами.

Із квітника од землянки вибігають на шлях три маленькі, обідрані, бідні примари. Вирядились на шляху, дожидають.

— Дядю, дайте гостинця! — тихо, боязко промовив хлопчик.

— Мовчи! — суворо насварилася на його дівчинка.— Стидно прохати: як похвалюсь мамі, то будеш знати!

І всі замовкли, тільки дивились на проїжджаючих пильними-пильними очима.

Проїхали, не помітили.

За возами, спираючись на костур, тюпає жжавенька бабуса.

Вирівнялись в рядок, склали на грудях руки, дожидають.

— Здрастуйте! — здоровкаються всі до бабусі й, як одно, низенько вклоняються.

Бабуса спинилась.

— Здорові, діточки, а чого ж це ви, голуб'ята, всі такі зелені?

Діти витерли рукавчатами носики й подивились на неї великими смутними очима: мовляв, хто ж його знає.

— Ну, а де ж ваша мама? — питає бабуса, приглядаючись до чорних тенеточок на дітях.

Дівчинка убік показала очима.

— У хуторі — горниці панам прибирають.

Зорять усі на бабусю, чогось сподіваються.

Побідкалась старенька, стала жалувати дітей.

— Гарні, любі діточки... а гостинчика немає, ластів'ята,— не купила.

Почала гладити по голівці хлопчика. Хлопчик приплющив очі й радісно засміявся.

І його! — показав він ручкою на меншенького, що недавно навчився ходити й насилу стояв на тоненьких, як цівки, ноженнях... "Здра... здра..." — крутило воно увесь час голівкою на тоненькій, як мотузок, шії й широко приловчалось вклонитись.

Баба пожалувала й того. Далі глянула на старшу дівчинку, що мала розумні й смутні очі, погладила і їй головку. Бліде лице дівчинки спалахнуло, як рожевий ліхтар,

а очі засяяли радісним промінням.

Пішла бабуса, а діти веселіше — пострибали під хату.

Посідали, дивляться на сонце, що чогось не хоче сьогодні заходити довго.

А десь за ланами гомонів, затихаючи, грім, немов той суворий тато, що навідався додому, нашумів, обмив своїм дітям залякані та заплакані лиця, обдарував усіх гостинцями й пішов собі, буркотаючи, геть, добрий і суворий, і все зеленіло, цвіло й осміхалося услід йому.

Тільки трійко дітей під землянкою тьмарили красу зеленого куточка, як три прив'ялі квітки, що забули виставити на дощ.